

Др Марко Б. Милетић, научни сарадник

Институт за савремену историју

Београд, Република Србија

marko.miletic@isi.ac.rs

Оригиналан научни рад

Примљено: 26. септембар 2023.

Одобрено: 12. новембар 2023.

УДК327.323,,1948”

Западни медији о сукобу Југославије и Информбироа 1948. године

АПСТРАКТУМ: У раду се на основу Танјугових билтена анализира и приказује извештавање западних медија о почетку сукобу Југославије и Информбироа. Истраживање је обухватило временски период – крај јуна и почетак јула 1948. године, тј. оно доба у коме су се појавили Резолуција Информбироа и југословенски одговор на њу. Анализирани текстови откривају ставове западних медија о сукобу две стране, али и генерално о Југославији.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Југославија, Информбиро, Танјуг, медији, Запад.

Сукоб Југославије и Информбироа, односно Београда и Москве, или Тита и Стаљина, један је од најзначајнијих догађаја у историји социјалистичке Југославије. Била је то прва криза у Совјетском блоку и један од кључних догађаја у раном периоду хладног рата у Европи. Сукоб две стране био је прилично сложен и слојевит, са идеолошком, политичком, економском и војном компонентом. Осим тога, био је то и лични сукоб двојице лидера, Тита и Стаљина.¹

1 О сукобу Југославије и Информбироа више у: Čedomir Štrbac, *Jugoslavija i odnosi između socijalističkih zemalja: Sukob KPJ i Informbiroa*, Београд, 1975; Vladimir Dedijer, *Izgubljena bitka J. V. Staljina*, Београд, 1978; Darko Bekić, *Jugoslavija u Hladnom ratu: Odnosi s velikim silama 1949–1955*, Загреб 1988; Бранко Петрановић, Сава Даутовић, *Велика шизма. Четрдесет осма*, Подгорица, 1999; *Jugoslovensko-sovjetski sukob 1948. godine*, Zbornik radova sa naučnog skupa, urednik Đoko Tripković, Београд, 1999; *Tumo – Стаљин*, Зборник радова са међународног научног скупа, Београд 2007; *Информбиро и Југословенска (народна) армија*, приредили Милан Терзић, Михаило Басара, Димитар Тасић, Београд, 2015; *The Tito-Stalin Split 70 Years After*, editors Tvrtko Jakovina, Martin Previšić, Загреб–Ljubljana, 2020.

Пре јесени 1947. или почетка 1948. године није било видљивих знакова да би до сукоба могло да дође. Опустошена у рату, Југославија је у СССР-у видела свог „природног заштитника, равноправног савезника, силу која на међународном плану треба да се заложи за југословенске циљеве и која треба да помогне процес преображаја југословенске државе и друштва”.² Пре 1948. године Запад је Јосипа Броза Тита генерално „презирао”, с обзиром на то да им је он својим понашањем задавао веће муке од Стаљина.³

Из тог разлога је сукоб две стране, чија је видљива фаза започела објављивањем Резолуције Информбироа у јуну 1948. године, изазвала шок на свим странама и постала главна вест у свету.⁴ Због тога смо се одлучили да анализирамо и прикажемо на који начин су Западни медији извештавали о сукобу. Како се у њиховим вестима мењала слика Југославије исцртана пре тога? Како је Тито од презираног непријатеља постао, барем декларативно, пожељан пријатељ?

*

Прве спекулације о евентуалном састанку земаља Информбироа појавиле су неколико дана пре објављивања Резолуције од 28. јуна 1948. године. Информације су биле кратке и непоуздане, а нагађало се о месту и теми састанка.⁵ О затегнутости у односима између Београда и Москве најпре је јавио

2 Александар Животић, *Југословенско-совјетске војне супротности (1947–1957). Искушења савезништва*, Београд, 2015, 14–15.

3 Tvrtko Jakovina, *Američki komunistički saveznik. Hrvati, Titova Jugoslavija, Sjedinjene Američke Države 1945–1955*, Zagreb, 2003, 56–74.

4 Званични назив документа је био „О стању у Комунистичкој партији Југославије”, али је он у историји и историографији остао познат под именом „Резолуција Информбироа”. У поменутом документу Јосип Броз Тито и вођство КПЈ оптужују се: да су одступили од линије марксизма-лењинизма у основним питањима спољне и унутрашње политике; да су спроводили непријатељску политику према СССР-у и Совјетској комунистичкој партији; да су напустили позиције радничке класе и раскинули са марксистичком теоријом класа и класне борбе; да су Партију разводнили у Народном фронту, умањујући њену руководећу улогу у друштву; да су укинули партијску демократију; да се у Партији не поштује принцип изборности, да нема критике и самокритике; да Партијом руководе страни шпијуни и плаћеници итд. На крају документа позвани су „здрави елементи” у КПЈ да „присиле своје руководиоце да отворено и поштено признају своје погрешке и да их поправе, да напусте национализам, да се врате интернационализму и да свим силама учвршћују јединствени социјалистички фронт против империјализма; или – ако се данашњи руководиоци КПЈ покажу за то неспособни – да их смене и истакну ново интернационалистичко руководство.” (*Борба*, 30. 6. 1948, 5–6).

5 Архив Југославије, Фонд 112, Новинска агенција „Танјуг”, фасцикла 33, јединица описа 33 (даље: АЈ, Танјуг, 112-33-33), Билтен од 22. 6. 1948, у 11 часова, л.(ист) 1. Прве вести о могућем састанку Информбироа почеле су да се појављују 22. јуна 1948. године. Дописници новинске агенције *Ројтерс* јављали су о таквој могућности из неколико источноевропских престоница. Вести су пристизале из Будимпеште, Прага и Београда,

Манчестер гардијан (The Manchester Guardian) 26. јуна. Дипломатски дописник тог листа из Лондона писао је да извештаји који пристижу из источноевропских земаља „наговештавају да је у Југославији наступила озбиљна политичка криза” као и да су „Титови односи са Москвом затегнути”.⁶ Следећег дана о кризи у односима Југославије и СССР-а јавила је и новинска агенција *Јунајтед прес* (United Press), а затим италијански лист *Темпо* (*Tempo*), у коме је наглашено да се „неспоразум између Стаљина и Тита непрестано заоштрава”.⁷ Сличне вести пренеле су и готово све друге новинске агенције и листови на Западу. У њима су се као узроци сукоба Београда и Москве наводили „супротна схватања о везама са Западом”, „неуспех маршала Тита да пружи потребну помоћ генералу Маркосу”, „неуспех Титове владе да спроведе Петогодишњи план”, али и „недостатак самокритике и демократије у Комунистичкој партији Југославије”. Сарадницима *Јунајтед преса* није промакао ни текст званичног гласила Информбироа *За трајни мир и народну демократију* у коме је и пре објављивања Резолуције изнето низ оптужби на рачун КПЈ.⁸

Вест о објављивању Резолуције Информбироа 28. јуна 1948. године изазвала је шок, а пренели су је сви листови и новинске агенције на Западу. Иако су најчешће преношени само изводи Резолуције, већ у првим реакцијама уз њих су се појавили и самостални погледи на новонасталу ситуацију и започети сукоб. „Резолуција Информбироа потиснула је својом сензационалном садржином све друге међународне догађаје.”⁹

Јунајтед прес је најпре истакао важност догађаја, сматрајући да је он „бацио у засенак све друге догађаје хладног рата – чак и претњу топлог рата у Берлину”. Настављајући у истом тону, истакнуто је да се ради о „најсензационалнијем догађају међународног комунизма откако је Стаљин предузео акцију чишћења против Троцког и стотина других бољшевика у Совјетском Савезу тридесетих година”.¹⁰ *Ројтерс* (Reuters) је у својој првој весту о сукобу јавио, позивајући се на дипломатске изворе из Лондона, да је „Москва, осуђивањем руководства Комунистичке партије Југославије од стране Информбироа, позвала у ствари Југословене да се побуне против владе и њених органа”. Такав закључак они су темељили на мишљењу својих извора који су

а дописник *Ројтерса* из југословенске престонице је чак јавио да је састанак могућ, и то управо у Београду.

6 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен од 26. 6. 1948, у 11 часова, л. 1. У истој весту јављано је и да се совјетски маршал Толбухин налази у Београду са задатком да реши насталу кризу у односима, што није одговарало стварном стању ствари.

7 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 27. 6. 1948, у 23 часа, л. 4.

8 Исто.

9 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 45.

10 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 33.

сматрали да је „оружани устанак, (био) једини начин на који би 'лојални' чланови Комунистичке партије Југославије могли да промене своје руководиоце који чврсто држе у рукама целокупни апарат нове југословенске државе”.¹¹

Француска новинска агенција *Франс прес* (Agence France-Presse – AFP), јављала је да су званични кругови у Вашингтону у току 28. јуна били уздржани од коментара Резолуције, али су у својим изјавама подсетили да су несугласице Тита са Москвом започеле око „балканске федерације”. Оно што су званични вашингтонски кругови том приликом подвукли било је то да је „Тито од свих шефова совјетских сателитских земаља, једини стварно национални херој и да његов карактер и способности носе увек израз националности и тенденције за независност”. У складу са тим они су сматрали да ће „југословенска реакција као и реакција у иностранству углавном зависити од Тита лично, али и од престижа који он ужива у својој земљи и на који се он ослања и то и у некомунистичким редовима”. Поједине личности у Вашингтону које су на своју руку коментарисале оптужбе Информбироа против Југославије сматрале су да су оне „у складу са совјетским принципом повременог чишћења и признања јавности извесних комунистичких грешака”.¹²

Британски листови такође су испратили дешавања у вези са објављивањем Резолуције Информбироа. *Франс прес* је коментаришући писање британске штампе о овом догађају оценио да је вест о Резолуцији Информбироа изазвала велику сензацију, али да ипак није изазвала превелико чуђење. Сарадници *Тајмса* (The Times) су у свом првом коментару писали да се од времена искључења Лава Троцког није десио догађај који је деловао тако разорно на комунистичко јединство, док је на страницама *Манчестер гардијана* изнето мишљење да је Резолуција срушила „читаву легенду о словенској солидарности, коју је створила совјетска пропаганда”. Новинари *Дејли телеграфа* (The Daily Telegraph) су оценили да „комунизам има тенденцију ка канибализму”, али су упозорили на то да се „не сме придавати сувише велика важност овим унутрашњим размирицама” у комунистичком блоку, мада су ипак истакли да оне „указују на то да совјетски утицај чак ни у сателитским државама није довољно чврст”. У конзервативном *Дејли експресу* (Daily Express) сматрали су да је могуће да у Југославији дође до устанка, а наглашавали су и то да се совјетска армија налазила „60 километара од Београда”. Они нису одбацивали ни могућност да је читава криза „изрежирана”, како би се „преварио свет уочи неке нове авантуре Информбироа”, сматрајући да би та авантура могла „узети облик отворене интервенције у грчки грађански рат”, као и да би југословенске трупе могле да „освоје Грчку”. Сву шареноликост писања британских медија допунили су *Њуз кроникл* (News Chronicle)

11 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 11 часова, л. 1–2.

12 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 11 часова, л. 2–3.

и *Дејли мејл* (Daily Mail), који су пласирали вести да је Југославија избачена из Информбироа због тежњи да земља буде укључена у Маршалов план и да одржава трговинске односе са западним силама.¹³

Једну од најбољих анализа догађаја у вези са започетим сукобом Београда и Москве дао је Радио Лондон. Уместо о штрајку британских лучких радника, спикер Радио Лондона је изјутра 29. јуна одлучио да говори о „важној вести, о екскомуникацији југословенске владе и Комунистичке партије Југославије из источноевропског блока под комунистичким вођством”. Он је сматрао да настали сукоб није у суштини представљао расцеп у редовима комунизма, већ да је по среди свађа између Москве и Београда и лично између Јосифа Висарионовича и Јосипа Броза. Анализирајући разлоге свађе он је истакао: „Тито једини од председника влада совјетских сателитских држава од почетка није био совјетски кандидат, постављен на положај било директно или индиректно оружаном силом Црвене армије. (...) Тито има сопствене личне амбиције, он је планирао стварање велике балканске федерације: Југославије, Бугарске и Албаније, можда и Грчке, чији би вођа био он и која би била довољно снажна да би инсистирала на извесном степену независности од Москве.” Говорећи о разлозима који су Москву определили да започне отворени сукоб са Београдом, непознати спикер лондонског радија је казао: „Јасна је чињеница да су Тито и његове колеге одговорни не за неко нарочито идеолошко скретање, него за неопростиви грех непослушности према Кремљу и, по мом мишљењу, стварна важност целе ствари не лежи толико у томе што би то био расцеп у Информбироу, него у томе што је то прекид односа између Русије и Југославије, између две владе”. На крају он је закључио да је ова ситуација дефинитивно и драматично пореметила солидарност и дисциплину Совјетског блока.¹⁴

И новинари *Јунајтед преса* су у својој анализи поставили нека веома важна питања, која су била на трагу да открију стварне узроке сукоба две стране. „1) Да ли је и у коликој мери ово искључење проузроковано његовим (Титовом, прим. М. М.) одлучним вођством за стварање једне балканске федерације? Бугарски диктатор Георги Димитров после совјетских приговора покајао са за своју иницијативу једног таквог плана, али маршал Тито никада то није јавно учино; 2) Да ли је Совјетски Савез предлагао да као што се о томе много говорило, да се многе источноевропске земље, подразумевајући ту и Југославију, укључе у Совјетски Савез? Очекује да би Тито, који је амбициозан диктатор, могао да се одупре таквом бацању у засенак своје звезде; 3) Какву везу има овај догађај с комунистичким герилским ратом у Грчкој? Герилци се сада налазе под тешким притиском грчке војске и постоје индиције

13 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 23 часа, 10.

14 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 06. 1948, у 23 часа, л. 25–26.

да Југославије није пружала герилцима сву могућу помоћ; 4) Шта сада има да буде са седиштем Информбироа? Главна централа се налази у Београду од прошле јесени; 5) Да ли ово треба да буде предзнак новим чишћењима у другим источноевропским земљама, где се већ води јака кампања за елиминисање Народног фронта и учвршћивање комунистичких партија у малим поузданим језгрима; 6) Шта је стварни узрок свађе између Тита и Стаљина?"¹⁵

У вестима које су током 28. јуна стизале од дописника страних новинских агенција из Београда у највећој мери се говорило о нереаговању југословенског партијског и државног врха, као и о прећуткивању објављивања Резолуције Информбироа. Извештачи *Ројтерса* су јављали да је реакција Београда изостала, као и да се не може предвидети. Ипак, они су сматрали да упркос оптужбама Информбироа „не изгледа да ће Југославија ма у чему променити своју међународну политику или да ће се одвојити од руског блока”. Са друге стране, *Франс прес* је јављао из Београда да су оптужбе Информбироа деловале „као бомба у комунистичким круговима у Југославији”. Они су сматрали да југословенски партијски врх упркос затегнутим односима са Москвом није очекивао да ће се они толико заострити. Ипак, како је агенцијски дописник из Београда јављао, „Маршал Тито и његови помоћници имали су ноћас (28. јуна, прим. М. М.) ситуацију потпуно у својим рукама. Судаћи по спокојству које влада у седишту странке и канцеларијама владе, они ће вероватно задржати у својим рукама власт против сила Информбироа”.¹⁶

Југословенска партија није дуго чекала како би упутила одговор,¹⁷ што је, као и у случају Резолуције Информбироа, изазвало велику пажњу западних медија. Но, за разлику од Резолуције, он је у највећем броју листова посматран са нескривеним симпатијама. У једној од првих реакција новинари *Јунајтед преса* су југословенски одговор окарактерисали као „смелу и сензационалну одлуку”, сматрајући да је на тај начин јужни крај гвоздене завесе „разбијен на комаде”. „Титово одбијање да исповеди своје идеолошке грехе, као што је захтевао Информбиро, створило је позорницу за потресне светске догађаје у овој јадранској земљи која је до пре неколико месеци била најјаче утврђење Русије и њена највећа нада на Балкану”.¹⁸

15 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 34.

16 АЈ, Тањуг, 112-33-33; Билтен 29. 6. 1948, у 11 часова, л. 7.

17 Одговор КПЈ је јавно објављен већ 29. јуна 1948. године. Писан у најужем партијском руководству, он је имао задатак да јавности понуди југословенске ставове. У том смислу, оповргавана је директно свака од критика Информбироа, посебно. На крају одговора југословенски руководиоци су позвали партијско чланство „да збије своје редове у борби за остваривање партијске линије и још веће учвршћење јединства Партије”. (*Борба*, 30. 6. 1948, 4).

18 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 30. 6. 1948, у 23 часа, л. 3.

Сарадници *Асошијетет преса* (Associated Press) били су изненађени оштрином југословенског одговора. „Речима које су толико оштре да нису уобичајене у опхођењу међу комунистичким 'друговима', Комунистичка партија Југославије одбија као 'апсурдне' оптужбе Информбироа”. Иако су у југословенском одговору приметили и неке помирљиве ставове, јасно су уочили да у спремности за компромисно решење нема никаквог знака попуштања совјетском притиску. „КПЈ оповргава једну по једну све оптужбе Информбироа”.¹⁹

Као први који су осетили да се међу источноевропским државама спрема бура, новинари *Манчестер гардијана* су југословенски одговор оценили као „чврсту и храбру изјаву”. Њихово је мишљење било да се Тито на овакав корак одлучио јер је рачунао на свој престиж у Југословенској армији, затим на контролу у Партији и на популарност међу сељацима. После одговора КПЈ, сарадници поменутог листа су сматрали необичним то што је Москва уопште дозволила објављивање Резолуције Информбироа, а да пре тога није обезбедила да ће њена воља бити извршена, што су видели и као озбиљно признање слабости СССР-а.²⁰

Париски часопис *Фран тиреп* (*Franc Tireur*) такође је са симпатијама гледао на југословенски одговор. „Далеко од тога да се покори, Тито се брани, а затим прелази у контранапад. Тако се по први пут после унутрашњих борби у Русији један истакнути комунистички вођа, који је постао шеф велике државе, побунио против указа Кремља. Немојмо се заваравати, Титов коминике – једнако сензационалан као и коминике Информбироа, значи вољу за независношћу од Совјетског Савеза и то понавља у више наврата.”²¹

У Швајцарској су из начина на који је КПЈ одговорила видели да Тито може да рачуна на пуну подршку Југословена. „Титова популарност и популарност његових сарадника заснива се на чињеници да су се они борили у рату заједно са народом. Док су комунисти Бугарске и Румуније дошли из Русије, југословенски руководиоци нису емигранти. Тито није дошао, као на пример Ана Паукер или Георги Димитров из иностранства. Он је био главни творац ослобођења земље.” Настављајући своју анализу догађаја, Швајцарци су писали да не би требало да буде илузија по питању тога да ли је Тито и даље комуниста. „Тито је комуниста и сигурно је да не гаји симпатије за капиталистичке земље, али он је довољно реалиста да тргује с њима, пошто све то што од њих може добити може да му омогући да повећа снагу своје домовине”.²²

19 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 30. 6. 1948, у 23 часа, л. 8.

20 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 1. 7. 1948, у 23 часа, л. 23.

21 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 30. 6. 1948, у 23 часа, л. 14.

22 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 5. 7. 1948, у 11 часова, л. 8.

У *Дејли мејлу* су одговор југословенских комуниста коментарисали у чланку под насловом „Јерес”. Очигледно, желећи да промене Титову слику у јавности, он је у чланку представљен као „плавооки дечак са Балкана”, који је починио јерес према Москви. Сарадници *Дејли мејла* су сматрали да је објављивањем Резолуције био признат расцеп и да је преступник, тј. Тито, био јавно оптужен. Они су били мишљења да је ствар ту могла и да се заврши, али да се Тито осећао довољно јаким да одговори Стаљину. У даљем делу текста они су упозорили да Тита ипак још увек не треба сматрати „добрим западњаком” или „човеком коме је стало до пријатељства са демократијом”. „Југославија у ствари жели да пође својим властитим путем”.²³

Коментари на Резолуцију и југословенски одговор су настављени и наредних дана. Британски *Економист* (The Economist) истицао је да је до-тадашњи став западних земаља према Истоку био дефинисан веровањем да је совјетска контрола над Источним блоком била радо примана и потпуна. Међутим, после отпочињања сукоба, новинари *Економиста* су јасно указали да таква претпоставка више не стоји и да Совјетски блок више није тако чврст и недиференциран. Због тога су они предлагали западним владама да преиспитају своје погледе на односе са Источном Европом, онако како би то одговарало њиховим интересима, без обзира на Совјетски Савез.²⁴

*

Још у првим реаговањима западних медија постављало се питање који су стварни узроци сукоба и шта ће донети започети расцеп? Иако је било различитих ставова по питању узрока сукоба, као што смо већ напред видели, доминирали су ипак они који су говорили да је стварни разлог конфликта био ниво самосталности Југославије, тј. њена жеља да сама доноси одлуке. С тим у вези, дипломатски извори *Франс преса* из Лондона су откривали да су разлози дубоког расцепа у Информбироу биле несугласице између Београда и Москве о степену интервенције у југословенску политику, који је СССР себи могао да допусти.²⁵ *Њујорк тајмс* (The New York Times) је био на сличном трагу, тврдећи да разна писма упућена Титу „показују да господари у Кремљу не трпе никакву позицију ни независан став својих марионетских држава, као што не трпе опозицију ни у својој земљи, него да су, напротив, решени да овим државама наметну исту круту диктатуру и једнообразност коју су већ одавно наметнули руском народу.”²⁶ Новинари *Манчестер гардијана* били су

23 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 5. 7. 1948, у 11 часова, л. 9.

24 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 2. 7. 1948, у 23 часа, л. 5.

25 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 1. 7. 1948, у 23 часа, л. 12.

26 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 2. 7. 1948, у 23 часа, л. 23–24.

у том смислу врло концизни: „Југославија је оптужена да жели да буде независна – најтежи злочин који сателит може да изврши.”²⁷

Када је реч о исходу започетог сукоба, Гистав Окутирије, новинар *Франс преса*, међу првима се запитао „да ли ће се расцеп проширити и на остале чланице источног блока или ће изазвати јединство уз потребна покајања”.²⁸ У *Тајмсу* су сматрали да је Резолуција Информбироа „уништавајући ударац” за престиж КПЈ, за коју су казали да је до тада „служила комунистичкој ствари сувише добро и верно”. Анализирајући насталу ситуацију, новинари поменутог листа су закључили да би последице овог догађаја могле бити многобројне и да је тешко замислити на који би начин југословенско руководство могло да опстане.²⁹ Дописника *Франс преса* из Београда чудило је што Резолуција Информбироа Јосипу Брозу није пружила „могућност да се часно поправи као добар марксиста јер је оптужен за смртне грехове, као што су антисовјетизам и троцкизам”. Он је сматрао да је начин на који је Информбиро „пресекао мостове са Титом” њега и КПЈ могао да натера да се одупру упркос критикама којима су у том тренутку били изложени и са Истока и са Запада. Када су у питању непосредне последице овакве одлуке Информбироа, позивајући се на мишљење „страних кругова”, дописник *Франс преса* из Београда није искључивао могућност да се ситуација неће одмах обелоданити, „јер суптилна диференцијација између партије и владе у комунистичком режиму омогућује да чак и Титова влада настави нормалне званичне односе с Москвом”.³⁰

С друге стране, било је и оних који су сматрали да би до неког договора или компромиса две стране ипак могло да дође. На том трагу можемо да пратимо и писање *Њујорк тајмса*, који је пренео вести свог дописника из америчке престонице да „обавештени људи у Вашингтону не виде никакав раскид између Москве и Београда и да ће маршал Тито или задовољити захтеве Кремља или ће бити замењен”. С друге стране, новинари *Ројтерса* су забележили да међу источноевропским државама још увек „влада општа нада да ће две стране постићи неку врсту споразума и да ће Југословени поново ући у Информбиро.”³¹

Новинари *Њујорк хералда* (*New York Herald*) у својим предикцијама били су веома опрезни, сматрајући да би било опасно надати се нечем сензационалном, као што би био пад совјетске моћи у Источној Европи, али су били мишљења да би Југославија ипак могла да створи врло неповољну ситуацију за СССР. На крају, они су ипак истакли да би за било какав, па и „најмањи

27 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен, 1. 7. 1948, у 23 часа, л. 23.

28 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 5.

29 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 10.

30 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен, 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 22.

31 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен 30. 6. 1948, у 23 часа, л. 11.

суд који нема карактер умерености”, требало сачекати даљи развој догађаја.³² Сличне ставове су изнели и новинари *Јунајтед преса*, који су се такође бавили евентуалним последицама сукоба. Они су сматрали да Запад још увек није био у могућности да оцени југословенску ситуацију. Према изворима из Лондона, њихово је мишљење било да би Совјетски Савез могао веома лако да преузме контролу над Југославијом, због чега „Западна Европа забринута очекује неку реч југословенског маршала Тита којим би показао своју спремност да се бори против совјетског покушаја чишћења његовог режима”.³³

После одговора југословенске партије, сарадници *Ројтерса* су сматрали да СССР неће примењивати даље санкције против маршала Тита и његових сарадника, све док КПЈ не одржи свој Пети конгрес. Но, они су очекивали да ће до почетка конгреса југословенско руководство трпети жесток притисак, како би се покорило одлукама Информбироа. На крају, њихова је процена била да ће, уколико би ЦК КПЈ остао на својим позицијама и после тога, Совјетски Савез предузети директну акцију да обезбеди непоколебљиву послушност Југославије према Москви.³⁴

Са становишта могућих решења кризе, занимљив је и коментар новинара париског *Монда* (*Le Monde*), који је понудио неколико могућих сценарија. По његовом мишљењу, најреалнији исход кризе био је смена Тита и повратак Југославије иза гвоздене завесе. Међутим, уколико би дошло до компромиса две стране, он је сматрао да би СССР у том случају могао „повољно да гледа на улазак једног свог штићеника у Маршалов план, чиме би се отвориле широке перспективе”. У случају прекида односа Београда и Москве, сарадник *Монда* је био склон мишљењу да Тито не би могао да одржи неутралну позицију и да би морао да ускочи у загрљај западног блока држава.³⁵

Marko Miletić

Western Media on the Conflict Between Yugoslavia and Information Bureau in 1948

Summary

In almost all the introductory articles, western media took up a reserved stand towards the Resolution of the Information Bureau. They emphasized that they do not possess sufficient information to make any conclusions. On the other hand, the CPY's reply was viewed favourably, which could be seen from the used attributes, such as a “brave” of a “bold” move.

32 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен 30. 6. 1948, у 23 часа, л. 2.

33 АЈ, Тањуг, 112-33-33, Билтен 29. 6. 1948, у 23 часа, л. 33.

34 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен 1. 7. 1948, у 23 часа, л. 11.

35 АЈ, Тањуг, 112-34-34, Билтен 2. 7. 1948, у 23 часа, л. 26.

It is characteristic that the western media used this entire conflict to portray it as a public acknowledgement of the totalitarian control that the Soviet leaders tried to impose on all the nations that fell under the Communist rule. That is why they used every possible opportunity to point out that the Soviets have shown to the entire world, in the most visible way, that the Communists in any country are not allowed to adopt any kind of policy that had not been previously defined at the Kremlin.

Information Bureau's Resolution, and especially the Yugoslav reply, have changed the perception of Yugoslavia in the western media. A certain tendency of the commentators of the event to celebrate the Yugoslav leaders who were previously treated quite differently, could be seen. This was most apparent in the treatment of Josip Broz Tito who, in a very short time, transformed from a pushy Communist to a "quiet hero" of the western media.

Марко Милетић

Западне СМИ о конфликте Југославије и Информбјуро 1948-ого года

Резюме

Западне СМИ во почти всех вводных статьях к Резолюции Информбјуро относились очень сдержанно. Они подчеркивали, что они не владеют достаточным количеством информации, чтобы делать выводы. С другой стороны, ответ КПЮ они встретили приветливо, чего четко было видно в эпитетах, которые они использовали, таких как „мужественный” и „смелый” шаг.

Специфичен тот момент, что западные СМИ весь конфликт использовали, чтобы представить его в качестве публичного признания в тоталитарном контроле, который хотели навязать советские лидеры всем народам, которые попали под власть коммунистов. Поэтому пользовались любым случаем и возможностью, чтобы Советы самым видным образом всему миру показали, что коммунистам ни в одной стране не разрешено принять ни одну политику, которая предварительно не была определена в Кремлю.

Резолюция Информбјуро, и в частности югославский ответ, поменяли восприятие Югославије в западных СМИ. У комментаторов происшествий четко обнаруживалась склонность к прославлению югославских руководителей, к которым до недавнего времени совсем по-другому относились. Это наиболее видно в отношении к Йосипу Броз Тито, который от атакованного коммуниста, через очень короткое время стал „тихим героем” западных СМИ.